

22 ΦΕΒ. 2013

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ

Αθήνα, 21.2.2012

Αρ. Πρωτ.: ΥΠ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α./ΓΡ.ΑΝ.ΥΠ./Κ.Ε./ 171

Ταχ. Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20
Ταχ. Κώδ : 106 82
Τηλέφωνο : 2131322-362, 363, 368
Fax : 210-82.01.426

ΠΡΟΣ: Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
ΚΟΙΝ: 1. Βουλευτή κ. Διονύσιο Σταμενίτη

Θέμα: Απάντηση στη με αριθμό πρωτοκόλλου 6312/25.1.2013 Ερώτηση

Σε απάντηση της με αριθμ. πρωτοκόλλου 6312/25.1.2013 Ερώτησης του Βουλευτή κ. Διονύσιου Σταμενίτη και σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσαν υπόψη μας οι αρμόδιες υπηρεσίες μας, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Ο Αρχαιολογικός χώρος του Αρχοντικού συνίσταται από τον αρχαίο οικισμό που βρίσκεται σε μία Τούμπα - Τράπεζα και από την παρακείμενη νεκρόπολη.

Στην κορυφή της τούμπας και στην ανατολική πλαγιά της ερευνούνται από το Α.Π.Θ. κατάλοιπα πασσαλόπηκτων οικημάτων που σύμφωνα με τους ανασκαφείς χρονολογούνται στο 2300-1900 π.Χ., δηλαδή στο τέλος της πρώιμης εποχής του Χαλκού. Οι τοίχοι των κτισμάτων αυτών ήταν κατασκευασμένοι με ξύλινους πασσάλους, κλαδιά, καλάμια και επάλειψη πηλού, υλικά φθαρτά που δεν διατηρούνται και διαπιστώνονται ανασκαφικά ουσιαστικά ως διαφοροχρωμίες επί του εδάφους, ενώ οι διάφορες μικρές πηλοκατασκευές (εστίες, δάπεδα εργασίας κ.λ.π.) σώζονται αποσπασματικά με αποτέλεσμα να είναι ιδιαίτερα προβληματική και μάλλον επιζήμια για τα ίδια τα λείψανα η έκθεσή τους.

Η ανασκαφή στον τομέα αυτό βρίσκεται εξέλιξη και δεν έχει ολοκληρωθεί. Οποσδήποτε, σύμφωνα με τον νόμο 3028/2002 υπεύθυνος φορέας για την συντήρηση των κατά χώρα λειψάνων, καθώς και για την εκπόνηση μελετών προστασίας και ανάδειξης του συγκεκριμένου ανασκαφικού τομέα είναι ο διενεργών την τακτική ανασκαφή φορέας, δηλ. το ΑΠΘ.

Στην τράπεζα όπου διενεργήθηκε μικρή τακτική ανασκαφή από την ΙΖ' ΕΠΚΑ οι αποκαλυφθείσες αρχαιότητες ιστορικών χρόνων (κατάλοιπα οικημάτων εποχής σιδήρου, τμήματα κατοικιών ελληνιστικής εποχής και τμήματα οχύρωσης) είναι πολύ αποσπασματικές και περιορισμένες σε έκταση με αποτέλεσμα να παρέχουν μια πολύ περιορισμένη και αποσπασματική εικόνα του οικισμού. Η ανασκαφή αυτή δεν έχει ολοκληρωθεί, μολονότι ο χώρος στην παρούσα φάση της ανασκαφής δεν μπορεί να είναι επισκέψιμος, η Εφορεία έχει μεριμνήσει για την ασφάλεια και την προστασία του συνόλου του αρχαιολογικού χώρου της τούμπας-τράπεζας του Αρχοντικού, η οποία αν και καταλαμβάνει μια πολύ μεγάλη έκταση 60 στρεμμάτων, είναι περιφραγμένη ολόκληρη με περίφραξη ελαφρού τύπου. Τόσο η περίφραξη, όσο και ο χώρος συντηρούνται και καθαρίζονται σε ετήσια βάση από το μόνιμο και έκτακτο προσωπικό της ΙΖ' ΕΠΚΑ.

Στο δυτικό νεκροταφείο του Αρχοντικού περίπου χίλιοι τάφοι ερευνήθηκαν από την ΙΖ' ΕΠΚΑ κατά τα έτη 2001-2010. Εκτός μεμονωμένων περιπτώσεων μικρών λιθόκτιστων ή κεραμοσκεπών τάφων όλοι οι υπόλοιποι ήταν απλοί λάκκοι ανοιγμένοι στο φυσικό βράχο. Μετά την ανασκαφή τους και την απομάκρυνση των ευρημάτων, καταχώθηκαν, όπως επιβάλλεται για αυτό τον τύπο κατασκευών προκειμένου να μην καταρρεύσουν τα τοιχώματα των λάκκων. Η φύλαξη του χώρου διασφαλίζεται με έκτακτο προσωπικό, που προσλαμβάνει η ΙΖ' ΕΠΚΑ, αλλά και με περιπολίες της αστυνομίας.

Στη νεκρόπολη του Αρχοντικού δεν υπάρχουν Μακεδονικοί τάφοι ούτε καν μνημειακοί κιβωτιόσχημοι. Το σημαντικότερο εύρημα εδώ ήταν τα πλούσια κτερίσματα, τα οποία προκάλεσαν το ενδιαφέρον όχι μόνον των επιστημόνων αλλά και των ΜΜΕ. Τα κτερίσματα αυτά μεταφέρθηκαν στο γειτονικό μουσείο της Πέλλας, όπου και συντηρήθηκαν. Το 2012 η ΙΖ' ΕΠΚΑ,

στο πλαίσιο του έργου εξοπλισμού και ολοκλήρωσης της έκθεσης του νέου Μουσείου της Πέλλας (έργο ΕΣΠΑ), σχεδίασε την έκθεσή των ευρημάτων του Αρχοντικού στο κοινό στην περιοδική έκθεση με τίτλο "*Μακεδονικοί Θησαυροί*" που προβλέπεται να ανοίξει στις αρχές του καλοκαιριού του 2013.

Σε απόσταση 500 μ. νοτιοδυτικά του αρχαίου οικισμού του Αρχοντικού βρίσκεται το λεγόμενο «Ηρώο» του Αρχοντικού, ένας ημιτελής χωμάτινος τύμβος με λίθινη κρηπίδα. Όπως έδειξε η ανασκαφή του, ο τύμβος καλύπτει όρυγμα για έναν τάφο, ο οποίος όμως δεν κατασκευάστηκε ποτέ και κατά συνέπεια δεν υπάρχει εκεί κάποιο αρχαίο κτίσμα που θα μπορούσε να αναδειχτεί. Και εδώ για λόγους προστασίας του τύμβου ο χώρος είναι περιφραγμένος με ελαφρού τύπου περίφραξη και καθαρίζεται σε ετήσια βάση από την βλάστηση.

Με δεδομένη τη φύση των αρχαίων λειψάνων του Αρχοντικού που αποτελούνται κατά κύριο λόγο από πολύ σημαντικά κινητά ευρήματα (όπλα, κοσμήματα, αγγεία κ.λ.π.) αλλά πενιχρά αρχιτεκτονικά λείψανα κατά χώρα, την παρουσία του γειτονικού νέου μουσείου της Πέλλας, αλλά και τα τεράστια έργα ανάδειξης που βρίσκονται σε εξέλιξη στον χώρο της ελληνιστικής πρωτεύουσας της Μακεδονίας, η ΙΖ' ΕΠΚΑ φροντίζει στο μέτρο των δυνατοτήτων της κατά κύριο λόγο για την προστασία του αρχαιολογικού χώρου που, τουλάχιστον στο στάδιο στο οποίο βρίσκονται αυτή τη στιγμή οι ανασκαφές του οικισμού, δεν παρουσιάζει τα στοιχεία που θα καθιστούσαν εφικτή την ανάδειξή του, ώστε να γίνει επισκέψιμος από το κοινό.

Σε μικρή απόσταση βόρεια από τον αρχαίο οικισμό (τούμπα-τράπεζα) του Αρχοντικού σώζονται τα ερείπια του ναού του Αγίου Αθανασίου (ιστορικό διατηρητέο μνημείο, σύμφωνα με την υπ. αριθ. Υ.Α. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ36/50217/1126/20.10.1994, ΦΕΚ 903/Β/6.12.94). Ο ναός που χρονολογείται στο πρώτο μισό του 19^{ου} αι. ανήκει στον τύπο της τρίκλιτης βασιλικής, με χαγιάτι κατά μήκος της δυτικής και της νότιας πλευράς. Το 1952 ο ναός κάηκε και έκτοτε αφέθηκε χωρίς να επισκευαστεί ποτέ. Στο μεταξύ κατέπεσε πλήρως η στέγη και το χαγιάτι, απέμειναν οι περιμετρικοί τοίχοι, οι οποίοι με τον καιρό, άρχισαν να αποδομούνται ή να αποκλίνουν από την κατακόρυφο. Τις φθορές επέτειναν τα δέντρα που στο μεταξύ φύτρωσαν γύρω από τις τοιχοποιίες και στο εσωτερικό του ναού.

Τον Ιανουάριο του 2012, με πρωτοβουλία του ενοριακού συμβουλίου, την εθελοντική εργασία των κατοίκων του χωριού και την επίβλεψη της 11^{ης} Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, ο ναός καθαρίστηκε από την πυκνή βλάστηση και τα οικοδομικά υλικά (πέτρες, κεραμίδια) που είχαν κατατίσει στο εσωτερικό και στην περίμετρο του. Αποκαλύφθηκαν εσωτερικά και εξωτερικά τα δάπεδα και οι βάσεις των υποστυλωμάτων και ενώ περισυλλέχθηκαν μερικά αντικείμενα από τον λειτουργικό εξοπλισμό του που βρίσκονταν ακόμη εκεί.

Μετά τα παραπάνω η 11^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων προχώρησε στην τοπογραφική και φωτογραμμετρική αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης του κτηρίου και στην εκπόνηση αρχιτεκτονικής και στατικής μελέτης αποκατάστασης, η οποία έλαβε θετική γνωμοδότηση από το Τοπικό Συμβούλιο Μνημείων Κεντρικής Μακεδονίας (συνεδρίαση 16ης Μαΐου 2012) και διαβιβάστηκε προς έγκριση στην Διεύθυνση Αναστήλωσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων του ΥΠ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α. (αριθ. πρωτ. 173/25.5.12 του Τ.Σ.Μ.Κ.Μ.).

Μόλις εκδοθεί η σχετική απόφαση από την Διεύθυνση Αναστήλωσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων η 11η ΕΒΑ θα επιβλέψει τις εργασίες αποκατάστασης του μνημείου για τις οποίες πληροφορούμεθα ότι έχουν συγκεντρωθεί χρήματα από το ενοριακό συμβούλιο.

Εσωτερική Διανομή:

1. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού
Τμήμα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
2. ΔΙΠΚΑ
3. ΔΒΜΑ
4. ΙΖ' ΕΠΚΑ
5. 11^η ΕΒΑ
6. ΕΥΠΟΤ'